

**PAST O'ZLASHTIRUVCHI VA O'ZLASHTIRISHIDA MUAMMOSI BO'LGAN
O'QUVCHILARNI PSIXOLOGIK MANBALARDA CHET EL ADABIYOTLARIDA O'RGANILISHI**

Qurbonova Nozigul Asiljon qizi

Farg'ona viloyati Quvasoy shaxar 20 –maktab psixologi ,

Qosimova Munajat Asqaraliyevna

Farg'ona viloyati Quvasoy shaxar 19 –maktab psixologi ,

Xusainova Maxliyo Alisherovna

Farg'ona viloyati Quvasoy shaxar 5 –maktab psixologi

Annotatsiya: *maqolada past o'zlashtiruvchi o'quvchilar yoki umuman o'zlashtiraolmaydigan o'quvchilarni chet el psixolog olimlar tominidan bildirilgan fikrlari borasida ma'lumotlar bayon etilgan .*

Kalit so'zlar : *psixologiya , o'quvchi , o'zlashtirmovchi , xorij , olim , ong , psixika , muloqot , pedagogika .*

Xorij psixologiyasida o'quvchilarning past o'zlashtirilishi muammosi quydagi olimlar tomonidan atroflicha o'rganilgan . Vygotskiy, S.L. Rubinshteyn, A.N. Leontiev, B.F. Lomov, B.D. Parygin, R.X. Shakurov. Bu olimlar o'zlashtiraolmaslikni asosiy sababi turli xil psixologik to'siqlar ta'sirida deb bilishgan , psixologik to'siqlarning har xil turlariga alohida e'tibor beriladi: semantik (L.I.Bojovich, M.S.Neimark), hissiy, taktik (L.B.Filonov), muloqot to'siqlari (V.A.Kan-Kalik, N.N.Obozov, B.D.Parigin), pedagogik faoliyatdagi to'siqlar (A.K.Markova) , N.A.Podymov), innovatsion to'siqlar (A.M.Khon, A.I.Prigojin, L.S.Podimova). Shu bilan birga, psixologik to'siq uning mohiyati, mohiyati va tahlil usullarini tushunishga qarab turli pozitsiyalardan ko'rib chiqiladi. Psixologiya fani o'quvchilarning bilim olish psixologiyasining o'ziga xos xususiyatlarini ochib beruvchi ma'lum nazariy va empirik materiallarni to'plandi. Ta'lim sub'ektlari sifatida o'quvchilarning psixologik xususiyatlari qiydagi olimlar aniqlandi B.G. Ananiev, G.S. Suxobskaya, G.S. Vershlovskiy, S.L. Rubinshteyn,

A. V. Brushlinskiy bu olimlar o'zlarining ilmiy tadqiqot ishlarida shaxsning muvaffaqiyatli o'quv faoliyatini amalga oshirish imkoniyati mavjud ekanligini isbotlaganlar . O'quv faoliyatida samaraga erishish , muvaffaqiyatga erishish bo'yicha ushbu olimlar fikr bildirganlar K.A.Abulxanova-Slavskaya, L.I. Antsyferova, L.S.Vygotskiy, A.A.Bodalev, A.Maslou, K.Rojers, V.Frankl.

Z.I. Kalmykova, N.A. Menchinskaya, Y.K. Babanskiy, L.S. Slavina va boshqalar past o'zlashtiruvchi o'quvchilarni muntazam kuzatib ular uchun bilimlarni shakllanish yo'l yo'riqlarini aniqlashga urinishgan . O'zlashtirishlari past bo'lgan o'quvchilar uchun ishlab chiquvchilar kuchli ko'nikma va bilimlarni shakllantirish, qiziqish, mustaqil fikrlash, kuchli irodali sifatlar va boshqalarni shakllantirish bilan bog'liq muammolarni aniqlaydilar. Muvaffaqiyatsizlik (va boshqa ta'riflar: orqada qolish, muvaffaqiyatsizlik, yomon taraqqiyot) umume'tirof etilgan standartlardan orqada qolishni, ya'ni ba'zi standartlarga

nisbatan kam yutuqni anglatadi. Aksariyat hollarda ular ushbu fan bo'yicha (yoki bir nechta fanlar bo'yicha) qandaydir o'ziga xos minimal miqdorni, bilim darajasini, ko'nikmalarni anglatadi. Pedagogikada kam o'qish deganda o'quvchilarning tayyorgarligi va ta'lim mazmuniga oid da'volar o'rtasidagi tafovut tushuniladi, bu o'quv jarayonining muhim qismi o'tgandan keyin aniqlangan - bir mavzu yoki bo'limni o'rganishga bag'ishlangan darslar zanjiri. kurs, o'quv choragi, yarim yil . Ortiqcha qolib ketish - bu o'quv jarayonining bunday segmentidan oraliq bosqichlardan birida bo'sh joyni o'z ichiga olgan talablarni (yoki ulardan 1 tasini) bajarmaslik, bu taraqqiyotni aniqlash uchun vaqt oralig'i bo'lib xizmat qiladi. "Orqada" atamasi talablarga rioya qilmaslikning to'planish jarayonini ham, bunday nomuvofiqlikning har qanday bir misolini ham anglatadi .

Past o'zlashtiruvchi o'quvchilar aqliy taraqqiyot darajasining sezilarli pasayishi doimiy intellektual zo'riqmaslik, o'zini- o'zi boshqarish natijasi bo'lishi mumkin.

N.Amenchinskaya o'tkazgan tatqiqotlaridan ma'lum bo'lishicha, o'zlashtirmovchi o'quvchilar diqqati, xotirasida quyi ko'rsatgichlar olinishi, bu psixik jarayonlarida patologik o'zgarishlarning natijasi emas, balki to'g'ri ishlash odatlarining mavjud emasligi bilan bog'liqdir.[8] N. A. Menchinskaya o'zlashtirmovchi o'quvchilar tipologiyasini ishlab chiqishda, birinchidan, tafakkur faoliyati xususiyatlari , ikkinchidan, shaxsning yo'nalishiga e'tibor berdi. Muallif o'quv faoliyatini tashkil qila olish ko'nikmasini barcha o'zlashtirmovchi o'quvchilarga xos bo'lgani uchun tiplarga ajratish mezoni sifatida qaraydi.

Shunday qilib, o'zlashtirmovchi o'quvchilarni tiplarga ajratishda shaxs xususiyatlarining ikki asosiy kompleksining turli birikmasi asos qilib olinadi.

Birinchisi- tafakkur faoliyatining xususiyatlari bilan bog'liq.

Ikkinchisi-o'quvchining "ichki pozitsiyasini" o'qishga munosabatning bildiruvchi shaxsining yo'nalganligi bilan bog'liq.

Tafakkur faoliyatining quyi darajasi o'qishga nisbatan ijobiy munosabat va o'quvchi holatining saqlanishi birikishi mumkin.

Tafakkur faoliyatining yuqori darajasi o'qishga nisbatan salbiy munosabat "qisman " yoki to'liq o'quvchi holatining yo'qolishi bilan birikishi mumkin .

Tafakkur faoliyatining quyi darajasi o'qishga nisbatan yoki to'liq o'quvchi "holatining" yo'qolishi bilan birikishi mumkin.

Ajratilgan xususiyatlar birikmasining o'ziga xosligi o'zlashtirmovchilikni yo'qotish yo'llarini aniqlab beradi.

Birinchi tipga kiritilgan o'quvchilarning ba'zi umumiy xususiyatlari mavjud. Ularga tafakkur operatsiyalarini umumashtirish va boshqalarning bo'yi rivojlanganligida namoyon bo'ladigan quyi o'quvchilikka xos bunday o'quvchilar uchun o'quv materiallarini o'zlashtirish jiddiy qiyinchiliklarni chiqaradi.

Aqliy masalarini yechishda ularda "mahsuldor bo'lmagan yondashuv" vujudga keladi, ulardan foydalanishga intiladilar. Bundan o'quvchilar guruhi

uchun o`qishidagi muvaffaqiyatsizlik axloqiy nizo manbai hisoblanmaydi. Ular: “Men masalalarni yecha olmayman, ” Men uchun ona tili qiyin”, deb xotirjam aytadilar. Bunday nizolarning mavjud emasligini o`qishga nisbatan ijobiy yo`nalishi va o`quvchi holatining saqlanishga olib keladi. Shu bilan birga ularda bilimlarga nisbatan qiziqishning yo`qligi, maktabda o`zlashtiriladigan, har qanday bilimlarga nisbatan qiziqishning yo`qligiga xos. Ular kelajak rejalarini o`qishi bilan bog`lamaydilar.

Har bir alohida olingan o`zlashtirmovchilikning vujudga kelishi tarixi har xildir. Bu shaxsning individual xususiyatlari va atrofdagilar bilan munosabatlariga, xususiyatlariga bog`liqdir.

P.P.Blanskiy “Qiyin o`quvchilar” asarida psixik va jismoniy tayyorgarlikning turli xususiyatlarning birikuvi quyidagi tiplarga ajratilgan.[8]

P.P.Blanskiy birinchi o`rinda jismoniy sog`liqqa e`tibor bergan . Muallif ishlarida psixologik xususiyatlarga yetarlicha e`tibor berilmagan. P.P.Blanskiy o`zlashtirmaslikka olib keladigan . Asosiy sababni ajratib ko`rsatgan. Birinchidan, o`quvchi sog`lig`iga bog`liq, ikkinchidan o`zini to`g`ri tashkil eta olmaslik, uchinchidan, o`qishga qiziqishining yo`qligi, to`rtinchidan, o`quvchining bo`yi rivojlanganligi.

P.P. Blonskiy o`zlashtirmovchi o`quvchilarni quyidagi tiplarga ajratadi:

Tip o`zlashtirmovchi o`quvchilarga taxminan 50% jismonan bush va aqliy rivojlangan o`quvchilar kiradi.

Tip o`zlashtirmovchi o`quvchilarning taxminan 25% jismonan kuchsiz.

Tip o`zlashtirmovchi o`quvchilarning taxminan 10% jismonan normal,lekin aqlan rivojlanmagan o`quvchilar .

Tip o`zlashtirmovchi o`quvchilarning taxminan 15% oilaviy sharoitga ko`ra maktabdan ajralib qolgan o`quvchilar.[10]

Shunday qilib, o`quvchilar tiplari klassifikatsiyasini asosiy ikkinchi ichki sababga ko`ra, jismoniy bush va aqliy rivojlanmagan. Muammosini o`rganishda muhim hissa bo`lib qo`shildi. L.S.Slavinanig “O`zlashtirmovchi o`quvchilar turli guruhlariga bo`lingan”.

O`qishga nisbatan noto`g`ri munosabat shakllangan o`quvchilar .

Materiallarni qiyinchilik bilan o`zlashtiruvchi o`quvchilar.

O`quv ishida malaka va usullari shakllangan.

Mehnat qila olmaydigan o`quvchilar.

Bilim va o`qishga malaka va usullari shakllangan .

Bunda turli guruhdagi o`quv o`quvchilar shaxsining har xil tamonlari orasidagi munosabat tug`risidagi munosabat tug`risidagi savol ochiq qoladi.

Avvalo o`zini kuchsiz boshqarish, o`z psixik jarayonlari boshqara olmaslik, o`quv ishining oqilona usullari shakllanmaganligini , o`quv masalalarini ychishda o`ylashni istamaslik ,bilimlarini shartli o`zlashtirishi xos. Bunday o`quvchilar aqliy ishdan qochishga intilib, faol fikrlash zaruratidan ularni xalos qiladigan har- xil aylanma yo`llarni izlaydilar.

O`zlashtirmovchi o`quvchilarning ikkinchi tipi.

Bu tipga kiruvchi o`quvchilarda tafakkur faoliyatining yuqori sifati o`qishga nisbatan salbiy munosabat bilan birikadi.

Bunday o`quvchilar maktabga yaxshi tayyorlani, yaxshi o`qish istagi bilan kelishadi. Ammo ularning o`qish ishlari sifatiga, faqat o`zlariga yoqqan narsa bilan shug`ullanishiga o`rganib qolganligi salbiy ta`sir ko`rsatadi. Bunday o`quvchilarda ta`lim jarayonida o`z - o`zini tashkil qilish, u yoki bu fan unga yoqish, yoqmasligiga bog`liq bo`ladi.

Bunday nizo intellektual imkoniyatlarning o`quv ishlarida kam ro`yobga chiqarilishi tufayli sodir bo`ladi.

Agar bunday nizo ta`limning dastlabki bosqichlarida vujudga kelsa, faqatgina o`qishga nisbatan salbiy munosabatni keltirib qolmay, balki o`quvchining sinf jamoasidan begonalashuviga ham olib keladi.

Bu holat bir qator salbiy axloqiy sifatlarning vujudga kelishiga olib keladi. Z.I.Kalimkova o`zlashtirmaslik asosida nima turishiga qarab, o`zlashtirmovchi o`quvchilarni ikki tipga ajratadi.

1.Pedagogik qarovsiz bolalar . 2.O`quvchanligi quyi o`quvchilar.

Birinchi tipga noqulay pedagogik sharoitlar tufayli o`qishda orqada qoladigan o`quvchilar kiradi.

Ikkinchi tipga o`zlashtirmaslik ijtimoiy pedagogik va biologik omillarning noqulay ta`siri bilan bog`liq o`quvchilar kiradi.

Uquvchanligi quyi o`quvchilar. Bu tipga pedagogik qarovsizligi quyi o`quvchanlik, ya`ni bilimi faoliyati uchun aql sifatlarining noqulay shakllanishi bilan qo`yilgan o`quvchilar kiradi. Ular quyidagi guruhlarga ajratilgan:

Zaif bolalar

Asabiy bolalar

Psixik taraqqiyotda vaqtincha orqada qolgan bolalar

Chapaqay bolalar .

Bunday o`quvchiga qo`llaniladigan choralar ham bir xil . Bolaning ota-onasi maktabga chaqirilib, o`g`li yoki qizi bilan shug`ullanayotganligi haqida ma`lumot qilinadi. Yoki o`qituvchi oqibati haqida o`ylamasdan o`quvchini butun sinf oldiga baqirib haqoratlaydi, izza qiladi. Ko`pchilik tajribali o`qituvchilar o`quvchilar ko`p kasal bo`luvchi zaif bolalar organizmi darmonsizligi tufayli ishga va o`qishga qobiliyatlari pasayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI :

1. Юнусова, Гузаль Султановна. "РАЗВИТИЕ ВООБРАЖЕНИЯ МОЛОДЕЖИ И ПОДРОСТКОВ, ВОСПИТЫВАЮЩИХСЯ В БЛАГОПОЛУЧНЫХ И НЕБЛАГОПОЛУЧНЫХ СЕМЬЯХ." Theoretical & Applied Science 6 (2013): 91-94.

2. Mohinur, D. (2022). KREATIVLIK YANI IJODKORLIK VA BU BORASIDA NAZARIY QARASHLAR. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 63-65.

3. Mohinur, D., & Rahimjon, U. (2022). A STUDY OF MEMORY PROCESSES AND THEIR DEVELOPMENT IN PRESCHOOL. Uzbek Scholar Journal, 5, 62-65.

4. Yuldashev, F., Yuldasheva, M., & Djalolova, M. (2022). SOCIO-PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF FEELING STUDENTS' LONELINESS (case of Uzbekistan). INTERNATIONAL JOURNAL OF EARLY CHILDHOOD SPECIAL EDUCATION, 10116-10122.

5. Mohinur, D. (2022). KREATIVLIK YANI IJODKORLIK VA BU BORASIDA NAZARIY QARASHLAR. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 63-65.

6. Sultanovna, Y. G. (2022). PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF CRIME PREVENTION AMONG TEENAGERS (FAMILY ASPECT). American Journal of Interdisciplinary Research and Development, 9, 266-273.

7. Юнусова, Г. С. (2022). ЎЗБЕКИСТОНЛИК ОЛИМЛАРНИНГ ТАДҚИҚОТЛАРИДА ОИЛАВИЙ МУНОСАБАТЛАР МУАММОСИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ: Юнусова Гўзал Султоновна, Фарғона давлат университети. Психология фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент Исроилов Абдоржон Ахатжон ўғли, Фарғона давлат университети, Психология ихтисослиги бўйича 1-босқич магистратура талабаси. Образование и инновационные исследования международный научно-методический журнал, (5), 284-287.

8. Юнусова, Г. С. (2014). ВЛИЯНИЕ ВНУТРИСЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ГОТОВНОСТЬ К СОЦИАЛЬНОЙ ЖИЗНИ ДЕТЕЙ. The Way of Science, 77.

9. Юнусова, Г. С. (2013). Результаты исследования мотивации по отношению к поддержке и одобрению у детей подросткового и юношеского возраста, воспитывающихся в полных и неполных семьях. СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ И ОБЩЕСТВЕННОЕ ЗДОРОВЬЕ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ, ЭМПИРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ, ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕШЕНИЯ, 83.

10. Юнусова, Г. (2011). Результаты изучения представлений о будущем у подростков, воспитывающихся в неполных узбекских семьях. Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук, (3), 389-394.

11. Зайнобидинов, Ж., & Солиев, Ф. (2020). РОЛЬ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ИНТЕРВЕНЦИЙ В УКРЕПЛЕНИИ ПСИХИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ УЧАЩИХСЯ. ББК Ю953, 269.

12. Солиев, Ф. С., & Содиқова, Ф. Ф. (2020). ПРИЗНАКИ НАРУШЕНИЯ ОЩУЩЕНИЙ И ВОСПРИЯТИЯ. ББК Ю953, 78.

Солиев, Ф. (2020). PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF USING THE ACHIEVEMENTS OF 13SOCIAL PROFILE IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE. In Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества (pp. 265-268).

14Soliev, F. (2022). Identification of hidden opportunities inherent in the personality psychotype in interpersonal relationships. In Человеческий капитал как фактор социальной безопасности (pp. 258-266).

15.Солиев, Ф. С., & Содикова, Ф. Ф. (2022). ПРОЕКТИВ ВА ВИЗУАЛ МЕТОДИКАЛАР ЁРДАМИДА СПОРТЧИ ПСИХОТИПИ ВА РУҲИЙ ХОЛАТИНИ АНИҚЛАШ.

16.Sadikovich, S. F. (2023). Originality Definition of Visual Diagnostic Methods of Accentuating the Character of a Person. Journal of Intellectual Property and Human Rights, 2(2), 17–19. Retrieved from <http://journals.academiczone.net/index.php/jiphr/article/view/557>

17.Топволдиев, К. А. (2021). ВОСТОЧНАЯ СТИЛИЗАЦИЯ. Составители, 66.

18.Топволдиев, К. А. (2021). ОТРАЖЕНИЕ ОРИЕНТАЛИЗМА В ТЕКСТАХ ИА БУНИНА КАК СВОЕОБРАЗНОЕ ВОСПРИЯТИЕ ВОСТОКА. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА, 4(4).

19Topvoldiev, K. (2020, December). USE OF ORIENTALISM IN LITERATURE AS RECEPTION OF IMITATION OF THE EASTERN WORLD. In Конференции.

20. TOPVOLDIEV, K. (2018). Orientalism in Pushkin's cycle" Imitations of the Koran". Scientific journal of the Fergana State University, 1(4), 62-65.

21.Sabirovna, Z. M., & Vahobovna, A. O. (2022). CHARACTERISTICS OF PERSONALITY FORMATION IN THE SYSTEM OF VALUES. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 1675-1679.

22.Sabirovna, Z. M. (2022). CHARACTERISTICS OF THE CHILD'S PERCEPTION OF THE ENVIRONMENT DURING THE PRESCHOOL AGE.

23.Zakirova, M., & Sobirov, D. A. (2021). PSYCHOLOGICAL IMAGE OF THE STUDENT GROUP. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 1(4), 31-41.

24.Закирова, М., & Юлдашева, М. (2022). ФЕНОМЕН ОДИНОЧЕСТВА КАК ИНДИВИДУАЛЬНЫЙ ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ ЛИЧНОСТИ СТУДЕНТОВ. Максимова Людмила Александровна, 87.

25.Закирова, М. С. (2021). РОЛЬ УЗБЕКСКИХ И РУССКИХ НАРОДНЫХ СКАЗОК В ФОРМИРОВАНИИ ЛИЧНОСТНЫХ КАЧЕСТВ РЕБЕНКА. In ПРОБЛЕМЫ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО БЛАГОПОЛУЧИЯ (pp. 325-331).

26.Усмонов, Ш. А., Закирова, М. С., & Нуриддинов, Р. С. Ў. (2021). ИЛК ЎСПИРИНЛИК ДАВРИДА АҚЛИЙ ҚОБИЛИЯТЛАРНИНГ ЭМПИРИК ТАҲЛИЛИ. Современное образование (Узбекистан), (9 (106)), 12-16.

27. MuazzamTulkinovna Isakova //Socio-Psychological Factors Are The Effect

Of person's Mental Health// European Journal of Molecular & Clinical Medicine. Volume 07, Issue 03, 2020. 4699-4718 pages.

28. Muazzam Isakova Tulqinovna //FAMILY AS A FACTOR IN MENTAL HEALTH// ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. Vol. 10, Issue 7, July 2020. 200-210 pages.

29. Isakova Muazzam To'lqinovna //Additional Learning is as a Factor of Mental Health// International Journal of Psychosocial Rehabilitation. Vol. 24, Issue 05, 2020. 7330-7335 pages.

30. Исакова М.Т. //ГЕНДЕРНЫЕ РАЗЛИЧИЯ ВЕДУЩИХ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ МЕЖДУ ОТНОШЕНИЕМ К ЗДОРОВЬЮ И ИНДИВИДУАЛЬНО-ДИНАМИЧЕСКИМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ// ВЕСТНИК ИНТЕГРАТИВНОЙ ПСИХОЛОГИИ. 2021, Выпуск 23. 144-149 стр.

31. M.T.Isakova //SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF A PERSON'S ATTITUDE TO HIS MENTAL HEALTH// Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). Vol 10, Issue 4, April, 2021. 29-36 pages.

32. Исакова М.Т //Инсон рухий саломатлигининг ижтимоий-психологик омиллари// Монография. Тошкент 2021.

33. Исакова Муаззам Тўлқиновна //ДИНИЙ ЭЪТИҚОД ШАХС РУХИЙ САЛОМАТЛИГИНИНГ ОМИЛИ СИФАТИДА// "PSIXOLOGIYA" ILMIY JURNAL. Maxsus son, № 2, 2020. 68-72 бетлар.

34. M.T.Isakova //DAVLAT BOSHQARUVI VA SHAXS RUHIY SALOMATLIGI// PSIXOLOGIYA ILMIY AXBOROTNOMA. 2020-yil, 4-son. 158-162 betlar.

35. Isakova Muazzam Tulkinovna //HUMAN HEALTH AND PSYCHE// ELECTRONIC JOURNAL OF ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND TRAINING. OCTOBER, 2020-V. ISSN 2181-9750. 40-46 pages.

36. M.T.Isakova //OILA MUHITI RUHIY SALOMATLIKNING OMILI SIFATIDA// PSIXOLOGIYA ILMIY AXBOROTNOMA. 2021-yil, 2-son. 127-134 betlar.

37. Isakova Muazam Tulkinovna //THE RESULTS OF THE EMPIRICAL TRANSFER OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS AFFECTING THE MENTAL HEALTH OF THE INDIVIDUAL// ELECTRONIC JOURNAL OF ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND TRAINING. JUNE, 2021-XI. ISSN 2181-9750. 4-15 pages.

38. Исакова Муаззам Тўлкиновна //ИНСОННИНГ САЛОМАТЛИККА МУНОСАБАТИ БИЛАН УНИНГ ИНДИВИДУАЛ-ДИНАМИК ХУСУСИЯТЛАРИНИНГ ЎЗАРО БОҒЛИҚЛИГИ МУАММОЛАРИ// ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ. 2021,7 (104). 42-48 бетлар.

39. Isakova Muazzam Tulkinovna //DEPENDENCE OF A PERSON'S ATTITUDE TO HEALTH ON AGE CHARACTERISTICS// ELECTRONIC JOURNAL OF ACTUAL PROBLEMS OF MODERN SCIENCE, EDUCATION AND TRAINING. JULY, 2021-7/2. ISSN 2181-9750. 34-40 pages.

40. Исакова Муъазам Тулкиновна //ИНСОННИНГСЛОМАТЛИККА МУНОСАБАТИНИНГ ИНДИВИДУАЛ ДИНАМИК ХУСУСИЯТЛАРИ МУАММОСИ ВА УНИ ЭМПИРИК ЎРГАНИШ// ЗАМОНАВИЙ ТАЪЛИМ. 2021,8 (105). 45-52 бетлар.

41. М.Т.Исакова //ЭМПИРИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ВЗАИМОСВЯЗИ ОТНОШЕНИЯ ЛИЧНОСТИ К ЗДОРОВЬЮ С ИНДИВИДУАЛЬНО-ДИНАМИЧЕСКИМИ ХАРАКТЕРИСТИКАМИ// Психология управления персоналом и экосистема наставничества в условиях изменения технологического уклада. Вторая международная научно-практическая конференция. 11-12 ноября 2021 г., Нижний Новгород. 598-606 стр.

42. Исакова М.Т //ШАХС РУХИЙ СЛОМАТЛИГИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ОМИЛЛАР// АҲОЛИНИНГ ПСИХОЛОГИК СЛОМАТЛИГИ - ЖАМИЯТ ФАРОВОНЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ СИФАТИДА ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ОНЛАЙН АНЖУМАНИ. Фарғона. 20.05.2020. 5-9 бетлар.

43. Исақова М.Т. //БАНДЛИК ШАХС РУХИЙ СЛОМАТЛИГИНИНГ ОМИЛИ СИФАТИДА// Минтақа иқтисодиётини инвестициялашнинг молиявий-ҳуқуқий ва инновацион жиҳатлари: халқаро илмий-амалий конференция материаллари тўплами. 27 май 2020 йил. Москва. 714-717.

44. Исакова М.Т. //ИЖТИМОЙ НАЗОРАТНИНГ ПСИХОЛОГИК МЕХАНИЗМЛАРИ БОРАСИДА АЙРИМ ФИКРЛАР// АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПСИХОЛОГИИ УЗБЕКИСТАНА. Конференция, Ташкент-2018. 79-81 бетлар.19.